

МИКОЛА ЛЬВОВИЧ ЕРНСТ

(До 75-річчя з дня народження)

В жовтні 1964 р. минає 75 років з дня народження видатного історика і археолога Миколи Львовича Ернста, відомого своїми працями в галузі первісної археології, великого знавця античних та середньовічних пам'яток Криму, дослідника пізнього середньовіччя.

Учасники експедиції М. Л. Ернста (перший праворуч) поблизу с. Красна Горка біля Сімферополя. 1925 р.

М. Л. Ернст розпочав свою наукову діяльність в Києві разом з своїм братом Федором Львовичем Ернстом, визначним знавцем мистецтва та історії Києва.

Однією з перших праць М. Л. Ернста була праця, присвячена історії стародавнього Путивля («Путивль и его посад в первой половине XVII века», К., 1914). Ця праця ще й досі не втратила своєї пізнавальної цінності.

Після короткочасного захоплення новою історією М. Л. Ернст заглиблюється в коло археологічних проблем, які розкривали перед

ним усе нові й нові горизонти. Особливо багато уваги приділяє він вивченню палеоліту. Перехід М. Л. Ернста на роботу в Крим дуже сприяв розширенню його археологічної діяльності: він досліджує пам'ятки палеоліту, епохи раннього металу, печерні міста Криму, пам'ятки середньовічного мусульманства. Він публікує багато статей, в яких відбита його багатогранна діяльність. Поява праць, присвячених палеоліту Криму («Четвертичная стоянка в пещере у д. Чокурча в Крыму», «Труды II Международной конференции Международной ассоциации по изучению четвертичного периода, вып. V, 1934» та ін. праці), була справжньою подією в археологічній науці. Велике значення мають дослідження М. Л. Ернста в галузі вивчення печерних міст Криму («Эски-Кермен и пещерные города Крыма, Симферополь, 1929») та мусульманських пам'яток. Оригінальною є написана з великим науковим хистом праця М. Л. Ернста «Бахчисарайский ханский дворец и архитектор вел. князя Ивана III Фрязин Алевиз Новый».

Займаючись дослідженням історичних проблем, М. Л. Ернст ніколи не забував удосконалювати археологічну методику. Чудовий археолог, який постійно працював у полі, М. Л. Ернст відрізнявся точністю польових досліджень, новаторством у справі удосконалення прийомів ведення польових робіт (див. «К технике вырезки древних погребений, Труды секции археологии Института архитектуры и искусства РАНИОН, посвященной Городцову, М., 1929»).

М. Л. Ернст багато зробив для розвитку музеєзнавства і охорони пам'яток. Будучи завідувачим археологічним відділом Центрального музею Тавриди в Симферополі, він створив виставку, яка багато років була зразком археологічної експозиції, що передавала стародавню історію суспільства в яскравих, зрозумілих відвідувачам образах.

Постійно піклуючись про збереженість пам'яток культури, М. Л. Ернст був одним з найактивніших співробітників Кримського відділу по охороні пам'яток (Крымохрис). Вивчення пам'яток та збереження їх, як великої державної цінності, завжди поєднувалося у М. Л. Ернста з популяризацією археологічних знань. М. Л. Ернст постійно друкувався у періодичній пресі. Одна з його книжок — «Люди каменного века в Крыму» — є прикладом справжньої наукової популяризації археологічних знань.

Працюючи в Криму, М. Л. Ернст багато років був ученим секретарем і членом редколегії Таврійського товариства історії, археології та етнографії. Займаючи цю виборну посаду, він згуртував навколо Товариства велику групу учнів, які сприяли археологічному вивченню Криму. Багато з «членів-соревнователей» цього Товариства брали участь в розкопках і вели освітню роботу.

Як професор Кримського педагогічного інституту, М. Л. Ернст користувався великою любов'ю студентів і викладачів. Завжди скромний, готовий надати дружню послугу, вмільний та вимогливий вихователь — таким залишився М. Л. Ернст у свідомості тих, хто його знав.

В роки культу особи Сталіна на М. Л. Ернста був зведений наклеп, його надовго відірвали від любимой роботи. Після реабілітації йому було повернене добре ім'я радянського вченого. Але він не надовго пережив цю радість.